

ВІДГУК

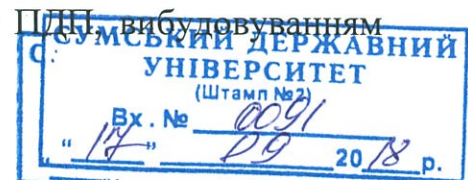
офіційного опонента

на автореферат дисертації Галинської Юлії Вікторівни на тему «Державне регулювання розподілу природної ренти в національній економіці на основі теорії колабораційних альянсів» на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством

На підставі вивчення докторської дисертації та опублікованих за дослідженою темою наукових праць здобувача, а також матеріалів щодо апробації та практичного впровадження результатів наукового дослідження, виконаного Галинською Юлією Вікторівною, можна констатувати наступне щодо актуальності, ступеня обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, достовірності та наукової новизни одержаних результатів, повноти їх викладу в опублікованих працях та визначити загальну оцінку проведеного дослідження.

Актуальність обраної теми дослідження

Процеси політичної, соціальної та економічної трансформації, що відбуваються в Україні, актуалізують проблеми державного управління, особливо у сфері видобування та споживання природних ресурсів, а саме рентної політики. Трансформація рентної політики, здійснювана за останні декілька років, дуже значна, особливо при розподілі та перерозподілі рентного доходу від видобування паливно-енергетичних ресурсів, що стають об'єктом суперечностей між державою, місцевими громадами та паливодобувними підприємствами (ПДП). Ураховуючи різновекторність інтересів зацікавлених сторін на галузевому, міжгалузевому та міжрегіональному рівнях та вирішення цих суперечностей одним із шляхів вирішення цієї проблеми є створення соціально-економічних партнерств – колабораційних альянсів між державою, територіальними громадами та ПДП усіх форм власності, розроблення форм, методів та економічних важелів збалансування інтересів усіх стейкхолдерів та врегулювання соціо-еколого-економічних суперечностей. Необхідно відзначити існування об'єктивної необхідності вдосконалення теоретико-методологічних засад та прикладних аспектів реалізації рентної економічної політики держави. Так, зокрема, подальшого розвитку потребують проблеми, пов'язані з партисипативним управлінням колаборацією стейкхолдерів при реалізації рентних відносин, оцінюванням ефектів та ризиків їх взаємодії в паливодобувній галузі, оптимізацією механізмів розподілу рентного доходу ПДП, вибудовуванням

стратегій та сценаріїв колабораційних альянсів між державою, місцевими громадами та ПДП, обґрунтуванням засад соціальної відповідальності держави в процесі регулювання рентних відносин в національній економіці (НЕ) тощо.

З огляду на вищезазначене, обрана тема дисертаційної роботи Ю.В. Галинської та її мета, визначена як вдосконалення теоретико-методологічних засад та прикладних аспектів реалізації рентної економічної політики держави через управління колаборацією стейкхолдерів при реалізації рентних відносин, оцінюванням ефектів та ризиків їх взаємодії в паливобудівній галузі, оптимізацією механізмів розподілу рентного доходу ПДП, вибудовуванням стратегій та сценаріїв колабораційних альянсів між державою, місцевими громадами та ПДП, обґрунтуванням засад соціальної відповідальності держави в процесі регулювання рентних відносин у НЕ тощо.

Зв'язок теми з державними та галузевими науковими програмами, пріоритетними напрямками розвитку науки

Тематика дисертаційної роботи відповідає меті та цілям резолюції Генеральної Асамблеї ООН «Порядок денний в області сталого розвитку на період до 2030 року», Стратегії сталого розвитку України – 2020, Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року. Дослідження виконане відповідно до Основних напрямів фундаментальних досліджень на 2014–2018 рр. та тематики науково-дослідних робіт Сумського державного університету. Так, зокрема: в межах теми «Формування принципів, методів і механізму раціонального перерозподілу природної ренти в системі «держава – регіон – суб'єкт господарювання» (№ д/р 0115U000676) обґрунтовано механізм оптимального перерозподілу ПРР у видобувній галузі через колабораційні альянси; в межах теми «Природно-ресурсна рента у формуванні ланцюгів вартості» (№ д/р 0115U000845) – методологічні основи рентних суб'єктно-об'єктних економічних відносин у системі «держава – регіон – суб'єкт господарювання»; в межах теми «Макроекономічне прогнозування економічного зростання з використанням міжгалузевих моделей» (№ д/р 0115U000846) – колабораційні рентні ефекти при узгодженні інтересів держави, місцевих громад та ПДП.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій

Наукові положення, висновки і рекомендації дисертації Галинської Ю.В. мають достатньо високий ступінь обґрунтованості та достовірності. Вони базуються на опрацюванні значного масиву наукових

розробок вітчизняних та зарубіжних дослідників з питань функціонування колабораційних альянсів, а також формування, розподілу та перерозподілу природно-ресурсної ренти при видобуванні паливо-енергетичних ресурсів та є результатом всебічного аналізу досліджуваних явищ, здійсненого за допомогою сучасного наукового інструментарію. Окремо слід зазначити чіткість постановки теоретичних і практичних завдань, обґрунтованість використання методологічних і методичних прийомів, логічність сформульованих висновків у результаті вивчення того чи іншого аспекту наукової проблеми.

При підготовці дисертаційної роботи автор орієнтувався на сучасну методологію і технологію наукових досліджень, що підтверджується застосуванням широкого спектру методів наукового пізнання і обробки інформації. Дисертантом використовувались такі методи дослідження: логічного аналізу, синтезу та узагальнення – при розробленні методологічних засад концепції колаборації при реалізації рентних відносин у НЕ; функціональний та структурний аналіз, методи опитування та спостереження, когнітивне моделювання, кореляційно-регресійний аналіз – при оцінюванні ефектів та ризиків взаємодії стейкхолдерів у паливобудівній галузі; факторний аналіз, методи нечіткої логіки, економіко-математичного моделювання – для оптимізації фінансово-управлінських рішень щодо розподілу та перерозподілу ПРР у НЕ.

Інформаційну та фактологічну базу наукового дослідження склали нормативні акти Верховної Ради України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, аналітична інформація Державної служби статистики України, дані статистичної, фінансової та бухгалтерської звітності ПДП України, аналітичні та статистичні огляди, звіти міністерств, відомств, науково-дослідних центрів, результати наукових досліджень, особисто зібрана та опрацьована автором інформація, аналітична інформація.

Достовірність і наукова новизна одержаних результатів дисертаційного дослідження забезпечується вагомою науково-методологічною базою, достатньо широким спектром використаних наукових методів, здатністю дисертанта до критичного аналізу та узагальнень.

Крім того, обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації, підтверджується публікацією основних результатів дослідження. Аналіз змісту опублікованих праць та автореферату також підтверджує достатній ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, що містяться у дисертації і виносяться на захист.

Вищевикладене свідчить про достатню обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації Галинської Ю.В.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Зміст дисертаційного дослідження свідчить про його комплексний характер і наявність в ньому наукових результатів, висновків і пропозицій, які в сукупності розв'язують важливу наукову проблему, сутність якої полягає у вдосконаленні теоретико-методологічних засад та прикладних аспектів реалізації рентної економічної політики держави через управління колаборацією стейкхолдерів при реалізації рентних відносин, оцінюванням ефектів та ризиків їх взаємодії в паливодобувній галузі, оптимізацією механізмів розподілу рентного доходу ПДП, вибудовуванням стратегій та сценаріїв колабораційних альянсів між державою, місцевими громадами та ПДП, обґрунтуванням засад соціальної відповідальності держави в процесі регулювання рентних відносин у НЕ тощо.

Серед наукових результатів проведеного в дисертаційній роботі дослідження найбільш суттєвим, на мою думку, є

вперше:

– обґрунтовано теоретико-методологічні засади застосування положень теорії колабораційних альянсів у процесі державного регулювання рентних відносин у НЕ, що передбачають справедливий розподіл ПРР та партисипативну участь усіх стейкхолдерів у формуванні рентного доходу, диференціацію рентних платежів, пошук оптимуму між збільшенням рентного доходу та обсягів видобування та використання вичерпних паливно-енергетичних ресурсів, набуття рентною політикою держави ознак відтворювальної, природоохоронної, орієнтованої на соціально-фінансову підтримку територіальних громад. Це створює підґрунтя для запобігання створенню штучних монополій у сфері рентних відносин, забезпечення енергонезалежності країни, розбудови соціально-орієнтованої економіки; *(стор. дисс.110-114)*

– введено в термінологічний обіг поняття «колабораційний рентний ефект», яке запропоновано розуміти як кумулятивний соціо-еколого-економічний результат від раціонального розподілу та перерозподілу ПРР для держави, місцевої громади та ПДП, що виникає внаслідок їх узгодженої колабораційної взаємодії. Це дозволило описати прямі та латентні циклічно-накопичувальні прояви цього ефекту для майбутніх поколінь; *;(стор. дисс.227-233)*

– розроблено теоретичні засади та методичний інструментарій оцінювання колабораційного рентного ефекту через зіставлення вхідних та вихідних грошових потоків, інвестиційних витрат, податкових надходжень, рентних платежів, соціальних та екологічних виплат у межах колабораційного альянсу та за відсутності колаборації, з урахуванням альтернативних надходжень від використання природних ресурсів території та норми дисконту, оціненої з урахуванням альтернативної вартості капіталу та ризиків держави, місцевої громади та ПДП;(стор. дисс. 227 -233)

– розроблено методологічні засади та економіко-математичний інструментарій ранжування соціальних, економічних та екологічних ризиків при створенні колабораційних альянсів у паливодобувній галузі, що базується на експертному оцінюванні ймовірності виникнення різних типів ризиків, застосуванні методу нечіткої логіки (Fuzzy Logic) та врахуванні індикаторів стійкості колабораційних відносин при визначенні найбільш значущих ризиків та їх взаємозв'язків;(стор. дисс.254 -258; 259-272)

– розроблено економіко-математичну оптимізаційну модель для диференційованого коригування структури перерозподілу рентного доходу між ПДП, місцевим та Державним бюджетами з урахуванням одномоментних та взаємозв'язаних змін ефективності ПДП та соціо-еколого-економічної ситуації в регіоні видобування вичерпних паливно-енергетичних ресурсів. Побудована модель базується на використанні функції корисності, системи диференційних рівнянь, що описують функції управління активами ПДП, витрати на охорону здоров'я на рівні регіону та рентні надходження до Державного бюджету України; (стор. дисс.318-241)

удосконалено:

– критеріальний базис узгодження інтересів у системі «держава – територіальні громади – підприємство» щодо розподілу та перерозподілу ПРР, що на відміну від існуючих підходів передбачає врахування розміру не статичної, а динамічної ренти, сформованого в НЕ інституціонального механізму розподілу та перерозподілу рентних доходів від використання вичерпних паливно-енергетичних ресурсів, рівня законодавчої свободи щодо передання прав власності на ці ресурси та прав користування ними, рівня розвитку інфраструктури ринку енергетичних ресурсів та рівня фіскальної децентралізації в країні; ;(стор. дисс.122-127)

– методологічне підґрунтя вибору оптимального варіанта стратегій розвитку колабораційних альянсів, створених для впорядкування рентних відносин у НЕ, що на відміну від існуючих підходів запропоновано здійснювати на основі інтегрального рівня готовності учасників альянсу узгоджувати інтереси із зовнішнім середовищем під час реалізації проекту, інтегрального

індексу соціо-еколого-економічних ризиків при створенні колабораційного альянсу та рівня соціально-екологічної безпеки регіону видобування ресурсів. Це дозволило виділити та описати сутність реактивної, захисної, стабілізаційної, превентивної, адаптивної, проактивної колабораційних стратегій, а також стратегій мінімальної відповідальності, зростання та нарощування потенціалу; ;(стор. дисс.287-292)

– організаційно-економічний інструментарій акумулювання фінансових ресурсів при розподілі ПРР, що на відміну від існуючих, здійснено шляхом обґрунтування доцільності створення в Україні регіональних фондів перерозподілу рентних доходів, що будуть функціонувати за типом змішаних (фондів розвитку та ощадних фондів) із високим рівнем самоврядування, структурно включатимуть фонди відтворення природно-ландшафтного комплексу регіону, фонди компенсації негативних соціальних та екологічних наслідків від функціонування паливодобувного комплексу, а також фонди хеджування ризиків майбутніх поколінь, формуватимуть надходження за рахунок рентного та інвестиційного доходу; ;(стор. дисс.350-353)

– методологічне підґрунтя оптимального розподілу рентного доходу підприємств паливодобувної галузі в системі «держава – регіон – підприємство», що відрізняється від існуючих диференціацією частки, яка буде вилучатися з рентного доходу ПДП до місцевих бюджетів на фінансування соціальних, економічних та екологічних програм для територіальної громади залежно від участі ПДП у відновленні територій після закінчення видобування природних ресурсів; ;(стор. дисс.354-360)

набули подальшого розвитку:

– методологічні засади визначення необхідних та достатніх умов формування колабораційних альянсів у процесі розподілу ПРР, що на відміну від існуючих запропоновано здійснювати на основі інтегрального показника як суми бальних оцінок за сукупністю критеріїв, що визначають готовність стейкхолдерів (державних органів, територіальної громади та ПДП) до реалізації спільної (у формі кооперації та колаборації) та роздільної діяльності; ;(стор. дисс.122-127)

– визначення змістовної сутності колабораційних альянсів, створених для впорядкування рентних відносин у НЕ, як форми структурованої взаємодії суб'єктів формування рентних відносин на вертикальному (держава – місцева громада – ПДП) та горизонтальному (ПДП – ПДП) рівнях, що ґрунтується на узгоджених усіма стейкхолдерами механізмах партисипативної участі у формуванні рентного доходу, справедливого розподілу ПРР, фінансово-організаційного збалансування їх соціо-еколого-економічних інтересів для реалізації спільної мети – забезпечення

енергонезалежності країни, розбудови соціально-орієнтованої економіки та забезпечення добробуту майбутніх поколінь; ;(стор. дисс.143-147; 224)

– методологічні засади обґрунтування принципів соціальної відповідальності держави в процесі регулювання рентних відносин, що на відміну від існуючих підходів здійснено шляхом імплементації в загальну систему принципів державно-приватної колаборації ряду нових, а саме: принципу продукування соціальної цінності для місцевої громади на території видобування паливно-енергетичних ресурсів та суспільства в цілому; принципу збалансування соціальної відповідності та узгодження соціальних інтересів учасників колабораційних альянсів; принципу толерантності до соціальних ризиків; принципу дотримання колабораційної соціальної етики; принципу транспарентності (прозорості) у відносинах учасників колабораційного альянсу під час перерозподілу ПРР; ;(стор. дисс.157-165)

– теоретико-методологічне підґрунтя виявлення специфічних ризиків у колабораційних альянсах, створених для впорядкування рентних відносин у НЕ, що на відміну від існуючих підходів запропоновано здійснювати на основі методології Hazard and Operability Research та емпіричних результатів опитування провідних підприємств нафтогазової промисловості України шляхом формалізації проявів, причин, наслідків та заходів для подолання ризиків, що виникають при горизонтальній та вертикальній колаборації в альянсі; ;(стор. дисс.207-216)

– науково-методичне підґрунтя сценарного планування механізму колаборації стейкхолдерів у процесі розподілу та перерозподілу ПРР, що на відміну від існуючих підходів здійснено шляхом побудови імітаційних карт для оптимістичного, песимістичного, найбільш імовірного сценаріїв на основі розробленого синтетичного індикатора, який ідентифікує зміни у механізмах функціонування колабораційних альянсів залежно від рівня залучених стейкхолдерів (державна, місцева громада, ПДП), виду ризиків, типу конкуренції ПДП та типу кризи в НЕ. ;(стор. дисс.237-244)

В цілому наукова новизна виконаного дослідження має теоретико-методологічний, аналітичний та методично-практичний вимір. До найбільш науково вагомих результатів дослідження можна віднести розробку економіко-математичної оптимізаційної моделі для диференційованого коригування структури перерозподілу рентного доходу між ПДП, місцевим та державним бюджетами з урахуванням одномоментних та взаємозв'язаних змін ефективності ПДП та соціо-еколого-економічної ситуації в регіоні видобування вичерпних паливно-енергетичних ресурсів. Побудована модель базується на використанні функції корисності, системи диференційних

рівнянь, що описують функції управління активами ПДП, витрати на охорону здоров'я на рівні регіону та рентні надходження до Державного бюджету України;

Практичне значення результатів дисертаційної роботи

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що теоретичні і методологічні положення дисертаційної роботи доведені до рівня методичних розробок і практичних рекомендацій. Пропозиції щодо оптимальних пропорцій міжбюджетного розподілу рентного доходу можуть бути використані відповідними міністерствами при удосконаленні існуючих регуляторних механізмів реалізації рентної економічної політики держави; щодо визначення соціальних, економічних та екологічних ризиків та ефектів колабораційних галузевих альянсів – галузевими асоціаціями паливодобувного комплексу; щодо формування регіональних фондів перерозподілу рентних доходів – місцевими органами влади; щодо механізмів виявлення необхідних та достатніх умов функціонування колабораційних альянсів – суб'єктами господарювання.

Основні положення, викладені в дисертації, доведено до рівня практичних рекомендацій, які підлягають широкому застосуванню як у проведенні подальших досліджень, так і у практичній діяльності.

Достовірність отриманих результатів засвідчують відповідні розробки Галинської Юлії Вікторівни, які мають практичне значення і знайшли своє застосування в діяльності окремих установ, що підтверджується відповідними довідками про впровадження, зокрема:

- науково – методичні підходи та практичні рекомендації щодо необхідності створення колабораційного альянсу у природокористуванні та оптимального розподілу рентного доходу від видобування природних ресурсів впроваджено у діяльність Департаменту економічної стратегії та макроекономічного прогнозування Міністерства економічного розвитку і торгівлі України при опрацюванні нормативно - правових актів з питань оподаткування рентною платою за користування надрами (довідка від 21.06.2018),

- практичні рекомендації щодо удосконалення механізму взаємодії підприємств на горизонтальному та вертикальному рівнях (держава - регіон – підприємство) в рамках колабораційних альянсів для збільшення конкурентоспроможності ринку природних ресурсів, формування соціальної відповідальності при видобутку природних ресурсів в регіонах видобування та соціальних, екологічних та економічних принципів заощадження ресурсного потенціалу були впроваджені у діяльність ДП

«Укртранснафтопродукт» (довідка про впровадження № 02 / 440 від 27.10.2017 року);

- пропозиції щодо формування механізму оптимального розподілу рентного доходу підприємств паливодобувної галузі в системі держава – регіон – суб'єкт господарювання, що дозволяє узгодити в часі інтереси теперішніх та майбутніх поколінь та створити фінансові резерви на впровадження ресурсозберігаючих нових технологій видобування природних ресурсів були використані в діяльності Громадської спілки «Ліга ділових кіл паливно-енергетичного комплексу» (довідка про впровадження № 07/11/17-1 від 07.11.2017 року);

- щодо методологічних засад для формування механізму оптимального розподілу рентного доходу підприємств паливодобувної галузі в системі «держава – регіон – суб'єкт господарювання» через впровадження системи колабораційних інтересів (колабораційний альянс у природокористуванні) всіх учасників утворення природно-ресурсної ренти від видобутку ресурсів загальнодержавного значення - в практичну діяльність ТзОВ «Нафтогазрембуд -1» (довідка про впровадження № 02/11/17-3 від 02.11.2017 року);

- практичні рекомендації щодо впровадження механізму системної взаємодії, що передбачає трансформацію існуючих відносин при утворенні природно-ресурсної ренти між державою та видобувним підприємством в систему колабораційних альянсів з урахуванням інтересів регіонів, де здійснюється видобування природних ресурсів, які впроваджено у діяльність ТОВ «Союз-будресурси» (довідка про впровадження № 40/а від 16.05.2018 року);

- пропозиції щодо концептуальних положень та базових принципів формування колабораційного альянсу на горизонтальному рівні (підприємство-підприємство) щодо створення інноваційного продукту та впровадження науково-методичного підходу до виявлення системи можливих організаційно-економічних бар'єрів при взаємодії підприємств в умовах коопетиції - в практичну діяльність ТОВ «СЕНСІ» (довідка про впровадження № 549 від 29.12.2017 року);

- практичні рекомендації щодо обґрунтування науково-методичного підходу до акумулювання фінансових коштів від перерозподілу природно-ресурсної ренти паливодобувних підприємств через створення «Фонду перерозподілу рентних доходів» на рівні регіону та встановлення і перерозподілу частин рентного доходу між цими фондами у відсотковому відношенні, були використані в діяльності Сумської обласної державної адміністрації при внесенні змін та доповнень до Плану реалізації Стратегії

регіонального розвитку Сумської області на період до 2020 (довідка про впровадження №01-49/4428 від 07.05.2018 року);

Повнота викладу основних результатів дисертації, висновків і пропозицій в опублікованих працях здобувача

Основні результати дисертаційного дослідження опубліковано у 39 наукових працях загальним обсягом 56,84 друк. арк., з яких особисто автору належить 52,91 друк. арк., зокрема, 2 одноосібні монографії, розділи у 3 колективних монографіях, 17 статей у наукових виданнях України, внесених до міжнародних наукометричних баз (з яких 3 – у виданнях, внесених до бази Scopus), 6 статей у наукових виданнях інших держав, 11 публікацій у збірниках матеріалів конференцій.

Ідентичність змісту автореферату і основних положень дисертації.

Дисертація складається із вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота має чітку логічну послідовність та виконана в науковому стилі. Зміст автореферату у повній мірі розкриває основні положення дисертаційної роботи, а також отримані автором наукові результати, висновки та рекомендації, і є ідентичним основним положенням дисертації. Матеріали дисертації і автореферату викладено в науковому стилі, логічно і послідовно.

Дискусійні положення та недоліки дисертаційної роботи

У цілому позитивно оцінюючи наукове та практичне значення одержаних Галинською Ю.В. результатів дослідження, слід зазначити деякі дискусійні положення, звернути увагу на змістовні та редакційні зауваження, що мають місце в дисертаційній роботі.

В роботі обґрунтовується доцільність відрахування із загального обсягу рентних платежів на відтворення природно-ландшафтних комплексів – 5 % та компенсування негативних наслідків на даній території теперішніх і майбутніх поколінь – 5 %, що повинні функціонувати на регіональному рівні та враховувати динаміку видобування та реалізації природних ресурсів кожного року. Однак, регіони України мають різні ландшафтні (фізико-географічні) умови та різний за економічними характеристика (цінність, вартість, перспективність) природо-ресурсний потенціал. Доцільно було б це більш детально врахувати у дисертаційному дослідженні на навести прогнозні оцінки з використанням формалізованих підходів.

На стор.58-59 визначається сутність механізму колабораційних альянсів. Однак, за наведеним визначенням, так, в основі механізму є

«соціальна орієнтованість альянсів; співпраця між урядом, організаціями та громадськістю. При цьому колабораційні альянси пропонують способи зниження витрат та підвищення ефективності. Альянси можуть варіюватися від неформальних партнерських відносин (таких як схвалення програм інших організацій) до формальних коаліцій (таких як спільні підприємства, злиття чи консолідація)» (с.59). Виникає питання, як виокремлюється цей механізм від відомого в Україні та за її межами механізму державно-приватного партнерства (детальніше це висвітлено на с.119-120), що функціонує на засадах соціальної та природоохоронної відповідальності?

На стор.76 авторка зазначає, що «за своєю економічною суттю податки є фінансовими відносинами між державою та платниками податків із метою створення загальнодержавного централізованого фонду коштів, необхідних для виконання державою її функцій». Чи можна говорити про формування фондів природо-ресурсного характеру (чи екологічних фондів. Які будуть виступати інституціями (інституцією) акумулювання коштів для реалізації природо-ресурсних і природоохоронних проектів на комерційних засадах? І якими тоді авторка бачить інституційні форми створення та функціонування таких фондів?

Коли досліджуються різні форми співпраць (досить вдало об'єднані в табл. 2.1 на с.119-120), виникає питання, чому для природокористування обирається тільки один вид такої співпраці, як приватно-державне партнерство? Яким чином це мотивоване специфікою природокористування?

У другому розділі (с.138) робиться авторкою висновок, що «створення колабораційних альянсів дозволить не лише окреслити інтереси конкретних регіонів, а й формалізувати коопераційні відносини між підприємствами, виводячи їх на більш високий рівень функціонування». Якими характеристиками може визначити цей більш високий рівень функціонування (чи можна обмежуватись виключно показниками ліквідності, капіталізації тощо), з урахуванням дотримання принципів сталого розвитку, коливань ринковою кон'юнктури на природні ресурси та підвищення їх екосистемного (асиміляційного) значення над ресурсним?

Авторка слушно зазначає, що монополізація ринку в природо-ресурсній сфері негативно впливає на ефективність розвитку природо-ресурсних ринків та сталість використання природних ресурсів. Так, в роботі зазначено, що «основним чинником небажання конкурентів працювати разом у добувній промисловості є можливість збільшити вартість ресурсу як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку. Наявність монополістів має велике значення в цій галузі, які відіграють важливу роль у формуванні цінової політики на ресурси на внутрішньому ринку» (с.212). У то й же час

не розкритими залишився фактор штучної демонополізації ринку, коли в сукупності більшість обсягів видобування природних ресурсів знаходяться в межах єдиного кінцевого отримувача зисків.

У п'ятому розділі (с.297-298) перераховувати численний обсяг прізвищ фахівців з тематики дослідження є зайвим, адже для цього є перші частини дисертаційного дослідження, де виконується аналіз досліджень, що слугували основою для авторських положень і пропозицій. Як і достатньо розлогі визначення державної екологічної політики, функцій та методів державного управління, функції органів влади тощо. Для останнього розділу роботи це не доречно, бо саме в цій частині дисертаційного дослідження основна увага привернута практичним аспектам впровадження теоретичних та методичних розробок дисертантки.

Однак, висловлені зауваження та наведені дискусійні моменти на знижують позитивного враження від дисертаційної роботи і не впливають на значущість основних результатів дисертаційного дослідження.

Загальна оцінка дисертаційної роботи та її відповідність встановленим вимогам

Дисертаційна робота Галинської Юлії Вікторівни на тему «Державне регулювання розподілу природної ренти в національній економіці на основі теорії колабораційних альянсів» є цілісним, логічним, завершеним науковим дослідженням з актуальної для економіки України проблеми, що має важливе теоретичне і практичне значення.

Дисертація Галинської Ю.В. за змістом та якістю теоретичних, методичних та практичних розробок відповідає рівню дисертації на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук.

Обрану тему дисертаційної роботи розкрито в повному обсязі; поставлену мету досягнуто; завдання роботи виконано в повному обсязі. Тема дисертаційної роботи відповідає паспорту спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством та профілю спеціалізованої вченої ради Д 55.051.06.

Наукові положення, висновки та рекомендації повністю обґрунтовані, аргументовані, містять наукову новизну та пройшли необхідну апробацію на науково-практичних конференціях.

У публікаціях здобувача знайшли відображення всі положення дисертації.

Автореферат дисертації необхідним чином розкриває положення та висновки, є ідентичним дисертації за структурою та змістом та не містить інформації, що є відсутньою у дисертаційній роботі.

За фаховим спрямуванням, науковим і практичним значенням, а також за змістом й оформленням дисертаційна робота Галинської Ю.В. на тему: «Державне регулювання розподілу природної ренти в національній економіці на основі теорії колабораційних альянсів» відповідає вимогам п.п. 9, 10, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 (зі змінами та доповненнями 19 серпня 2015 року № 656), що висуваються до докторської дисертації, а її автор – **Галинська Юлія Вікторівна** – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:

професор кафедри педагогіки,
психології та менеджменту
Білоцерківського інституту неперервної
професійної освіти ДВНЗ «Університет
менеджменту освіти» НАПН України,
доктор економічних наук, професор

Хлобистов С.В.

*Людмила Хлобистова С.В.
Завідувач, директор інституту
менеджменту професійної освіти
ДВНЗ НАПН України*

С.В. Хлобистова